

*Шолуха Н.Є.
Харківська державна академія культури*

ФЕНОМЕНОЛОГІЧНІ ІНТЕНЦІЇ В КОНЦЕПЦІЇ «ВИРОБНИЦТВА ПРИСУТНОСТІ» Г. У. ГУМБРЕХТА ЯК ФІЛОСОФСЬКА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕНЬ КУЛЬТУРИ ПОВСЯКДЕННОСТІ

Стаття досліджує феноменологічні засади концепції «виробництва присутності» Г. У. Гумбрехта. Здійснюється аналіз соматичної складової концепції дослідника як філософської бази досліджень культури повсякденності. Метою статті є виявлення феноменологічних елементів у концепції «виробництва присутності» Г. У. Гумбрехта як філософської основи досліджень соматичного аспекту культури повсякденності.

Теоретичною базою дослідження є такі тексти. Розвідка Д. Джалбі аналізує основні положення й перспективи концепції Гумбрехта; розгорнутий аналіз І. Смірновим положень постмодернізму в гумбрехтовій праці «У 1926 році: На вістрі часу»; стаття українського дослідника О. Філоненка присвячена комунікативній складовій концепції мислителя. Огляд цих праць вказує на відсутність досліджень соматичної складової концепції Гумбрехта як феноменологічної за своїм походженням. Запропонована стаття заповнює ці теоретичні прогалини.

Ключові слова: *Гумбрехт, естетичне переживання, інтенційність, культура повсякденності, лекція, присутність, психосоматична концепція суб'єкта, тіло, феноменологія, чуттєве пізнання.*

Актуальність даної розвідки виникає на перетині двох тем філософських, культурологічних і соціологічних досліджень – феноменології як філософського обґрунтування позитивного ставлення до культури повсякденності в науковому знанні та інтересу до її соматичної складової. Оригінальна взаємодія цих тем втілилася в концепції американського філолога, філософа, культуролога Ганса Ульріха Гумбрехта «виробництво присутності».

Тому метою статті є виявлення феноменологічних елементів у концепції «виробництва присутності» Г. У. Гумбрехта як філософської основи досліджень соматичного аспекту культури повсякденності.

Для досягнення мети варто, по-перше, виявити філософські передумови виникнення концепції «виробництва присутності» Г. У. Гумбрехта; по-друге, експлікувати соматичну складову феноменологічних інтенцій в поглядах Гумбрехта на культуру повсякденності; по-третє, встановити евристичний потенціал концепції «виробництва присутності» Гумбрехта у вимірах феноменологічної філософії.

Нашому дослідженню сприятиме звернення до таких праць Г. У. Гумбрехта. Монографії, що висвітлюють основні положення концепції «виробництва присутності» – «У 1926 році: На вістрі часу» (1997 р.) [3] та «Виробництво присутності: Чого не може передати значення» (2004 р.) [2]. Стаття «Льодяні обійми „науковості“, або Чому

гуманітарним наукам бажано бути „Humanities and Arts”» (2006 р.) [4], в якій дослідник пояснює свій погляд на стан і місце гуманітарних наук у сучасному суспільстві.

Теоретичною базою дослідження слугуватимуть такі тексти. Англomовна розвідка Д. Джалбі, де визначено слабкі місця й перспективи концепції «виробництва присутності» [11]; розгорнутий аналіз Гумбрехтової книги «У 1926 році: На вістрі часу» російськомовного фахівця І. Смірнова з порівнянням основних тез монографії з постмодерністським нарративом [7]; стаття українського дослідника О. Філоненка, присвячена комунікативній складовій концепції «виробництва присутності» [9]. Огляд цих праць вказує на відсутність досліджень, по-перше, з виявлення філософських витоків концепції Гумбрехта, по-друге, соматичної складової його концепції як феноменологічної. Отже, запропонована стаття є спробою заповнення цих теоретичних прогалів.

Концепція «виробництва присутності» спрямована на реабілітацію тіла не лише в очах гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах, а й в культурі повсякденності. Зауважимо, що Гумбрехт, говорячи про гуманітарні дисципліни, вказує на естетику, історію, філософію, літературну критику, а також педагогіку як майстерність викладання цих дисциплін [2, с. 99; 4]. Автор констатує кризовий стан гуманітарних дисциплін. Причиною кризи дослідник називає надмірне тяжіння до *інтерпретації* як постійного пояснення текстів, жестів, речей, тоді як ці елементи матеріального виміру культури повсякденності залишаються поза науковою увагою. Аби пояснити свою позицію, Г. У. Гумбрехт посилається на слова Ж.-Л. Нансі: «В який-ось момент починаєш сердитися... на цю множинність речей і текстів, єдиною турботою яких є створити *це трішки смислу...*» [2, с. 66] (курсив наш – Н.Ш.). Замість *значення*, як домінуючої категорії сучасної гуманітаристики, Гумбрехт пропонує *присутність*, яким позначає стан насолоди людини оточуючим її матеріально-речовим наповненням світу, в який вона занурюється *всім тілом*.

Тепер перейдемо до визначення філософської бази концепції «виробництва присутності». Ганс Ульріх Гумбрехт щодо витоків своєї думки називає такі імена як Ганс-Роберт Яусс – автор рецептивної естетики, Ганс Георг Гадамер – засновник герменевтики, та «академічний прадід» Мартін Гайдеггер – спадкоємець феноменологічної традиції Едмунда Гусерля, яку він наситив екзистенційною складовою.

Як зауважив сучасний український дослідник О. С. Філоненко, в 90-х рр. ХХ ст., через «culture studies відбувся зсув від культурології тексту до культурології повсякденності й культурної історії речей і техніки – так культурологія з її оновленим інтересом до тілесності, стала антропологічною. Її філософським обґрунтуванням стає феноменологія тіла, яка пов’язує тілесність, комунікативні практики та структури значення» [9, с. 62]. Відтак, фундуєчими для Гумбрехтових думок є *феноменологічні студії* в тому їх ракурсі, в якому вони повертають тіло й матеріально-просторові елементи культури повсякденності до академічної науки. Адже тіло, за Гумбрехтом, стає повноправним учасником процесу пізнання та освоєння оточуючого світу. Така позиція не визнає поділу на свідомість і тіло в структурі суб’єкта, натомість звертається до психосоматичної концепції особистості.

Психосоматична концепція людини, як одна з базових у філософії, розпочала свою історію з тези Аристотеля про форму та зміст. Але картезіанське твердження «*Cogito ergo sum*» встановило *свідомість* як чільну ознаку людського існування, *тіло* було відсторонене від гносеологічного процесу, науковий дискурс легалізував негативне ставлення до повсякденних вимірів буття. Виключення склали роботи таких маргіналів від науки як С. Кьєркегор, Ф. Ніцше, З. Фройд, К. Маркс, А. Бергсон, які розглядали теми хвороби, смерті, сексуальності, задоволення, праці як модусів тілесного. Та, за словами Г.С. Кнабе, такі спроби – «заклик і заклинання, лозунг і вимога, аніж дійсний зміст». Реабілітація повсякденності, разом з тілом, відбулася в філософії Е. Гусерля, який висунув тезу про «*життєвий світ*», протиставивши його науковій картині світу як єдино вірній. Дослідник встановив нероз'ємний зв'язок суб'єкта зі світом повсякденності через *тіло* як вмістилище унікальності людського Я, тому гносеологічний процес уособлює собою «„чуттєве” споглядання, що пізнає» [5, с. 147]. Зв'язок між всіма існуючими Я здійснюється через здатність людської свідомості бути спрямованою на об'єкт пізнання, тобто *через інтенційність*. Саме ця сукупність отримала назву «*життєвого світу*». Але Гусерль наголошував на відмінності «життєвого світу» як результату людського сприйняття, від універсуму культури як реальності, яку філософ залишив історикам. Гусерля цікавив *не просторово-часовий світ, а те, як цей світ заломлюється через призму суб'єктивного погляду на нього*.

Послідовником Е. Гусерля став М. Гайдеггер, який, розпочав свою викладацьку діяльність з того, що запропонував студентам збагатитися досвідом «переживання кафедри», тобто відповісти на запитання, *що* представляє собою кафедра як річ, що існує в цьому світі. Проте, щодо матеріально-просторового зрізу повсякденності, філософ проявляв *негативну увагу*. Гайдеггера цікавило те, *як* «відбувається» існування суб'єкта в повсякденності. З цієї причини відношення Я до речей (за Гайдеггером – «підручного») характеризується як *утилітарне*, оскільки матеріальна культура має призначення *служити Я* (хоча ця позиція обумовлена збентеженістю філософа щодо інтенсивного зросту ролі техніки у житті людини).

У гайдеггеровій думці тіло є *межею*, що відокремлює Я від повсякденності. До того ж, через вкинутість суб'єкта до існування він є *обтяженим власним тілом*. Хоча філософ зауважував, що людина описує простір за допомогою власного тіла («відстань однієї прогулянки, рукою подати, це „під носом”» [10, с. 107]), але «присутність з цим „простим відчуттям” завжди вже існує... аби вміти орієнтуватися» [10, с. 109]. Тоді як головним є *суб'єктивне сприйняття* просторово-часового виміру повсякденності.

Тепер розглянемо позицію Гумбрехта. Дескрипції тіла як такого в текстах дослідника (як у Гусерля і Гайдеггера) на сьогоднішній день ми не знайдемо. Сутність тіла розкривається через здатність чуттєвого пізнання світу. Гумбрехт описує *тіло як інтегративний елемент* між суб'єктивною картиною культури повсякденності й самою культурою повсякденності шляхом чуттєвого пізнання світу, яке дослідник назвав присутністю.

Суть концепції «виробництва присутності» Гумбрехт пояснює таким чином: «Словом „присутність” [presence] позначається... *не тимчасове, а просторове ставлення до світу та його предметів*. Припускається, що до чогось «присутнього»

можна *доторкнутися рукою*, з чого слідує, що воно, в свою чергу, може здійснювати *безпосередній вплив на людське тіло*. Далі, термін „виробництво” [production] використовується відповідно до його етимологічного кореня (лат. *producere*), який позначає дію «*висування*» *будь-якого предмета в просторі*... Таким чином, під «виробництвом присутності» маються на увазі будь-якого роду події та процеси, які викликають або підсилюють вплив „присутніх” об’єктів на людські тіла» [2, с. 11] (курсив наш – Н.Ш.).

Отже, присутність є станом особливого відчуття предметів матеріального світу, в який людина здатна зануритися всім тілом. Можна звинуватити Гумбрехта в надмірній увазі до матеріально-просторового зрізу, тоді як логічні операції залишаються осторонь. Однак, мова йдеться про спряженість мислення й тіла суб’єкта, що занурюється в присутність, на протигагу буденному стану неусвідомлених тілесних практик, коли ми, наприклад, крокуємо, застібуємо гудзики, чистимо зуби. Відтак, Гумбрехт звертає увагу на непомітну значущість тіла в щоденному житті, про яку забула, на певний час, офіційна наука, доки Гусерль не написав дивні, на перший погляд, слова: «... навіть науковці не завжди бувають зайняті науковою роботою» [5, с. 168]. Тобто позиція Гумбрехта є класичною вже критикою картезианського суб’єкта як безтілесного розуму. До того ж дослідник, у дусі феноменології, показує, що свідомість сприймає оточуючий світ через зовнішні рецептори як прояви тілесного, а також те, що в стані присутності людина акумулює ресурси сприйняття, що й поєднує свідомість з тілом.

Таким чином, цілісності, завершеності, повноти свого існування людина набуває тоді, коли стає здатною занурюватися у присутність як стан насолоди світом. Як аналогія, можна послатися на «буття-до-смерті» Гайдеггера, за яким процес формування особистості завершується, коли людина усвідомлює власну смертність, що не знецінює, а навпаки, надає вагомості життю. Водночас, немає підстав говорити, що Гумбрехт негативно характеризує буденне неусвідомлене життя. Автор зазначає, що людина забуває про вагомість матеріально-просторового світу, в якому ми перебуваємо постійно, проте не вміємо цінити його. Наприклад, коли проводимо зустрічі під час обідньої перерви, замість того, аби насолоджуватися їжею; коли перериваємо читання важливого матеріалу в Інтернеті аби відвідати соціальні мережі; або, як ілюструє таку ситуацію сам Гумбрехт, не вимикаємо мобільний телефон, «залишаючись доступними» [2, с. 140] увесь час. У такому разі концепція «виробництва присутності» бере на себе місію терапевтичного засобу для такої хвороби сучасних мешканців мегаполісу.

Зазначимо, що з позиції насолоди як враження від оточуючого світу, Г. У. Гумбрехт стає співзвучним поглядам на тіло Е. Левінасу як ще одному продовжувачу феноменологічної традиції, але в етичному руслі. Левінасова думка не погоджувалася з гусерлевим та гайдеггеровим інструментальним ставленням до світу: «Ми живемо... повітрям, світлом, видовищем, працею, ідеями, сном тощо... Речі, якими ми живемо, не є... підручними засобами, в гайдеггерівському розумінні. Вони... є предметами насолоди...» [6, с. 133]. Проте Левінас, як постхолокостний філософ, виводив інтерес до світу культури повсякденності через здатність необмеженого, у порівнянні з концтабором, права контролю над власним тілом у просторі. Тобто первісно обмеження та насильство спровокували появу левінасової насолоди. Натомість

Гумбрехтова думка не знає появи чуттєвого пізнання як протидії обмеженню тілесних практик у просторі. Концепція Гумбрехта являє собою суто позитивне ставлення до матеріального виміру культури повсякденності.

Звернімо увагу на те, що під «виробництвом присутності» Гумбрехт має на увазі події та процеси, які викликають або підсилюють вплив об'єктів на тіло. Тобто не людина впливає на речове наповнення, а матеріальні елементи культури повсякденності – на суб'єкт. Звичайно, це можна ототожнити з гайдеггерівським острахом з приводу нищівного впливу досягнень цивілізації на людину. Але Гумбрехт, як було встановлено, говорить про *усвідомлення тілом* вагомості речей.

У зв'язку з цим, виникає питання, чи не є таке беззаперечне домінування тіла обґрунтуванням описовості як дослідницької стратегії та зверхнього сприйняття дійсності? Адже Гумбрехт пропонує як зміни у методологічних засадах гуманітарних дисциплін, так й оновлення світоглядних настанов.

Для відповіді на таке запитання звернімося до слів російськомовного фахівця з філософії тіла Л. Г. Тульчинського про те, що проблемою штучного інтелекту є неможливість створення творчого інтелекту з причини його *розлитості тілесності* [8, с. 370]. Якщо співвіднести таку позицію з концепцією Г. У. Гумбрехта, можна дійти висновку про те, що занурення у присутність всім тілом відсилає не до раціонального мислення, а до чуттєвого осягнення світу. Тактильний контакт з предметом не лише актуалізує здатності людини до пізнання світу, але й виявляє сутність цього предмета – взаємний процес розкриття ества як людиною, так і кожним елементом оточуючого її матеріально-речового світу.

Підтвердження такого висновку знаходимо в самого Гумбрехта: «Замість метода й точності гуманітарні науки... повинні заохочувати плідотворне застосування уяви – тобто того аспекту сприйняття світу, який забезпечує різнобарв'я уявних образів та інтенсивність почуттів як функціонального еквівалента чітко визначених й абстрактних концепцій, які вимагає наука. В той же час гуманітарні науки мають спиратися на акти судження, на здатність проводити розходження та приймати рішення, які можуть бути основані на „об'єктивних” вимірах або на дедуктивних логічних висновках» [4, с. 15]. Отже, Гумбрехт наділяє інтуїтивне сприйняття й уяву статусом методів досліджень для гуманітарних наук. Що головне, осягнення світу як в буденних практиках, так і на теоретичному рівні здійснюється, як було сформульовано нами, в усвідомленні тілом.

Проте, якою мірою використання чуттєвого пізнання є перспективним, показує праця «У 1926 році: На вістрі часу», яка демонструє слабкість і незавершеність концепції як дослідницької стратегії на даному етапі.

Але перед тим, як звернутися до цієї праці, розглянемо значущість, якою наділено простір в концепції Гумбрехта: «... естетичне переживання завжди... співвідноситься з моментами інтенсивності, які не можуть бути частиною того світу повсякденності, де вони мають місце, з цієї причини естетичне переживання повинно *розташовуватися на деякому віддаленні від цього світу повсякденності*» [2, с. 106] (курсив наш – Н. Ш.). Отже, насолода матеріальними елементами потребує територіального дистанціювання від них та їх буденного контексту. Дослідник переносить вагомість розташування тіла у просторі й на аудиторію. Вузівська аудиторія є тем *місцем*, де відбувається навчання з

гуманітаристики як дисциплін, які надають змогу налаштовуватися на присутність. Окрім того, мета викладання – не насичення знаннями, а навички «ризикованого мислення» [2, с. 101] як вміння критично мислити, аргументувати власну позицію, теоретизувати і узагальнювати матеріал. У такому разі, по-перше, тіло викладача стає таким само інструментом викладання, як голос або інтонація. По-друге, аудиторія стає тією можливістю *територіально відокремити тіла від повсякденності*, аби акумулювати їх здатність приймати світ у повноті його матеріальних складових, а також вчитися вести дискусію. Тобто навчання в аудиторії закладено в саму основу людського існування як існування в формі тілесності.

Така позиція Гумбрехта набуває значущості в контексті переходу ВНЗ на дистанційне навчання та он-лайн лекції. Чому саме, наприклад, спілкування у чат-програмі не може замінити роботу в аудиторіях, окрім авторського неприйняття такої форми контакту з студентами, Гумбрехт не називає [2, с. 133]. Проте, відповідь знаходимо в роздумах науковця щодо ролі мас-медіа в житті сучасної людини. З одного боку, ефект правдоподібності, яким майстерно володіє кінематограф і кібер-простір, може «зробити наші переживання незалежними від місць, які займають наші тіла у просторі (тобто це картезіанська мрія)» [2, с. 140]. З іншого боку, через той самий ефект, мас-медіа «мають потенціал для того, аби принести нам назад деякі з речей цього світу» [2, с. 141]. Проте як наслідок, є ризик втрати здатності відрізнити реальний світ від віртуального. В такому разі концепція «виробництва присутності» як пропозиція періодично відсторонюватися від щоденного життя та намагатися відчутти його «смак» може виступати профілактичним засобом.

Втім, зазначимо, що підвищена увага Гумбрехта до «матеріальних факторів комунікації» [2, с. 26] співзвучна позиції Вітгенштайна. В той саме час, коли формувалася думка Е. Гусерля, Л. Вітгенштайн у «Логіко-філософському трактаті» (1921 р.) здійснив так званий *«лінгвістичний переворот»*, коли звернув увагу на *повсякденну мову*. Але метою його філософії стала «теорія того, що може бути сказано реченнями... і того, що не може бути висловлено реченнями, може бути лише показано...» [1, с. 161]. Вітгенштайн наділив здатністю доповнювати мову саме *логіку*, яка обумовлює межі існування людського. Зауважимо, що сам філософ констатував *недостатність* погляду на світ крізь лінгвістичні окуляри. На нашу думку, до лінгвістичної теорії напрошується «антропологічний» додаток: *повнота висловлювання можлива лише у виконанні людини, яка супроводжує процес мовлення інтонацією, мімікою, жестами, – тобто власним тілом у одному зі співрозмовників просторі*.

У «Виробництві присутності...» Гумбрехт пояснив причину необхідності вилучення моральної складової з наукового процесу тим, що вивчення історії як осягнення досвіду минулого не приносить користі. Через це викладання гуманітарних дисциплін не повинно мати такої складової: «маючи справу з педагогікою, я... роки переконався, що ні естетичний, ні історичний досвід... не мають такого потенціалу, який дозволяє давати вищий орієнтир для індивідуальної поведінки або колективних дій. Окрім того, я взагалі маю сумніви, що метою нашого навчання, хоча б на університетському рівні, є надання таких орієнтирів» [2, с. 100]. Такі слова відсилають до позиції постмодернізму, з критики якого Гумбрехт розпочинає «У 1926 році: На вістрі

часу», що відкриває перспективи для подальших розвідок за цим напрямом. Дослідник зазначає, що його мета – «виявити домінуючі *зверхні* способи сприйняття, які викликано тими або іншими матеріальними явищами, а також переважаючі способи світогляду, породжені тими або іншими концепціями в 1926 році» [3, с. 8] (курсив наш – Н.Ш.). Тобто «виробництво присутності» як метод перетворюється на опис. Натомість глави, де Гумбрехт концептуалізує матеріал, обрана епоха оформлюється в семіо-структуралістичній парадигмі та викликає асоціації з методологіями Й. Гейзінги, представників «школи Анналів» і К. Леві-Строса, що також є перспективною темою для вивчення.

Отже, підведемо підсумки. У статті було проаналізовано феноменологічні засади концепції «виробництва присутності» Г. У. Гумбрехта як філософської основи досліджень соматичного аспекту культури повсякденності.

Дослідження дозволило дійти таких висновків. По-перше, було встановлено, що феноменологія Е. Гусерля та М. Гайдегера стає філософською базою концепції «виробництва присутності» Г. У. Гумбрехта. Вчення Е. Гусерля про «життєвий світ» як суб'єктивну картину оточуючого світу, яка формується внаслідок теоретичних узагальнень чуттєвого пізнання, повернуло культуру повсякденності й тіло до наукового дискурсу. М. Гайдеггер показав негативну картину повсякденності з тілесним буттям суб'єкта, вкинутого в повсякденність, по відношенні до якої тіло виконує роль межі, а речі – роль підручного.

По-друге, було виявлено, що тіло в концепції Гумбрехта виконує роль інтегративного елементу між суб'єктивною картиною культури повсякденності й самою культурою повсякденності. Осягнення оточуючого світу уможливорюється через присутність – чуттєве пізнання та естетичне переживання, в які людина занурюється всім тілом. Здатність усвідомлення всім тілом завершує формування особистості. Вагомість простору в концепції зумовлена необхідністю дистанціювання тіла від повсякденного світу з метою занурення у присутність. Взаємодія з речовим наповненням світу сприяє взаєморозкриттю суб'єкта й матеріального виміру культури повсякденності.

По-третє, аналіз евристичного потенціалу концепції Гумбрехта показав, що її прикладне застосування вводить інтуїцію та чуттєве сприйняття в методологію гуманітарних досліджень. Метою гуманітарних дисциплін є налаштування на присутність. Академічна аудиторія виконує функцію територіального дистанціювання тіла від повсякденності. Як наукова стратегія «виробництво присутності» тяжіє до описовості, тому демонструє свою незавершеність на даному етапі.

Література:

1. *Витгенштейн Л.* Избранные работы / Людвиг Витгенштейн ; пер. с нем. и англ. В. Руднева. – М. : «Территория будущего», 2005. – 440 с.
2. *Гумбрехт Х.У.* Производство присутствия: Чего не может передать значение / Ханс Ульрих Гумбрехт / пер. с англ. С. Зенкина. – М. ; НЛЮ, 2006. – 184 с.
3. *Гумбрехт Х. У.* В 1926 году: На острие времени / Ханс Ульрих Гумбрехт / пер. с англ. Е. Канищевой. – М. : НЛЮ, 2005. – 568 с.

4. Гумбрехт Х. У. Ледяные объятия «научности», или Почему гуманитарным наукам предпочтительнее быть «Humanities and Arts» / Ханс Ульрих Гумбрехт ; пер. с англ. // Новое литературное обозрение. – 2008. – № 81. – С. 11-24.
5. Гуссерль Э. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. Введение в феноменологическую философию / Эдмунд Гуссерль ; пер. с нем. Д.В. Складнева. – СПб : «Владимир Даль», 2004. – 389 с.
6. Левинас Э. Избранное. Тотальность и Бесконечное / Эмманюэль Левинас. – М. ; СПб. : Университетская книга, 2000. – 416 с.
7. Смирнов И. Ханс Ульрих Гумбрехт. В 1926: На острие времени / Игорь Смирнов // Критическая масса. – 2006. – №1. [Электронный ресурс] // <http://magazines.russ.ru/km/2006/1/smi25.html>
8. Тульчинский Г.Л. Смысл и тело (тело смысла) / Г.Л. Тульчинский // Проективный философский словарь: Новые термины и понятия / под ред. Тульчинского Г.Л., Эпштейна М.Н. – СПб. : Алетейя, 2003. – С. 364-375.
9. Филоненко А. «Производство присутствия» и новая культурная чувствительность: «нескромное предложение» Ханса Ульриха Гумбрехта и его академические расширения / Александр Филоненко // Койнония. / Вестник ХНУ им. В.Н. Каразина. – 2010. – № 904. – С. 49-75.
10. Хайдеггер М. Бытие и время / Мартин Хайдеггер; пер. с нем. В.В. Бибихина. – Харьков : Фолио, 2003. – 503 с.
11. Galbi D. Hans Ulrich Gumbrecht, Production of Presence: What Meaning Cannot Convey / Galbi Douglas [Электронный ресурс] // <http://www.galbithink.org/gumbrecht.htm>

Annotation

Sholukho Natalia Evgenyevna Phenomenological intentions in H. U. Gumbrecht's «Production of Presence» conception as everyday life's culture's philosophical base. The article examines the phenomenological basis of H. U. Gumbrecht's «Production of Presence» conception. The conception's somatic component as philosophical basis of researches everyday life's culture's are examines. The goal of article is detection in H. U. Gumbrecht's conception «Production of Presence» phenomenological elements as a philosophical basis for the somatic component of the everyday life's culture's studies.

The theoretic basis of examines such texts. The D. Galbi studies the fundamentals and prospects of the Gumbrecht's conception; I. Smirnov's detailed analysis of the postmodernism's positions in Gumbrecht's «In 1926: Living at the Edge of Time»; the Ukrainian scientist A. Filonenko's article dedicates the communication component in thinker's conception. That research points to the lack of studies conception's somatic component in Gumbrecht's conception as phenomenological in origin. In this article, these theoretical gaps are fills.

Keywords: *Gumbrecht, aesthetic experience, intentionality, everyday life's culture, lection, presence, psychosomatic concept of the subject, body, phenomenology, sensory perception.*